

lógie, potom v zdravotníctve, v priemyslu, doprave i v súdníctve.

Na záver by sme chceli konštatovať, že v uplynulom desaťročí katedry sa odvieďlo veľmi veľa práce a vydalo mnoho energie na činnosť budovateľsko-organizátorskú. V histórii tejto katedry bude preto navždy uplynulé desaťročie figurovať ako štádium priekopníckej a pionierskej. Budúce desaťročie by malo byť obdobím stabilizačným, obdobím dosahovania vyššej kvality práce a zvýšenej účinnosti pri výchove mladých adeptov psychológie. Na započatej ceste bude treba pokračovať, aby z katedry odchádzali nielen, čo-raz lepšie odborne a ideovo pripravení absolventi, ale aj zrelé osobnosti, inšpirované a zapálené progresívne a na modernej úrovni uvádzajú psychológiu do praxe v rozvinutej socialistickej spoločnosti.

M. Grófová

TŘETÍ SYMPOZIUM SOCIALISTICKÝCH ZEMÍ O PSYCHOTERAPII

Po setkáních v Praze (1973) a ve Varšavě (1976) se představitelé psychoterapie socialistických zemí sešli ve dnech 17.–19. října 1979 v Leningradě. Od předchozích setkání¹⁾ se leningradské sympozium lišilo především podstatně větším počtem účastníků i referátů a odlišnou formou organizace. Z pořádající země bylo přítomno více než 100 delegátů z nejvýznamnějších pracovišť, včetně ministerstva zdravotnictví SSSR, což dokumentovalo velký zájem, kterému se zde psychoterapie těší. V účasti a počtu delegátů z dalších socialistických zemí se celkem adekvátně odrazilo, jakou váhu přikládají psychoterapii příslušné řídicí orgány a odborné lékařské společnosti. Byla zastoupena NDR (10 delegátů), PLR (7), ČSSR (3), MLR (2) a BLR (1). Z Rumunska nebyl delegován nikdo. Naproti tomu se, po varšavské pauze, znovu objevil delegát Jugoslávie.

Hlavní teze všech přihlášených referátů v rozsahu 2–3 stran v ruském a zčásti německém jazyce byly předtím vytištěny v téměř 200stránkové brožuře, která byla účastníkům rozdána před zahájením sympozia. Proběhlo celkem pět zasedání, všechna se odehrávala v plénu a každému byl věnován jeden půlden. Každému zasedání seděli v čele tři repre-

zentanti z různých zemí: jeden pronesl úvodní slovo a předsedal, druhý shrnoval teze referátů a třetí měl slovo závěrečné. Přihlášené referáty se nepřednášely. Namísto toho měl zmíněný pověřený reprezentant 40 minut k tomu, aby teze sdělení, zařazených výborem do příslušného zasedání, stručně shrnul. Tento způsob organizace zajistil dostatečný čas pro diskusi. Diskuse však byla organizována jako série desetiminutových „vystoupení“ písemně přihlášených účastníků, která na sebe většinou nenavazovala, takže v rámci zasedání nebyla možná bezprostřední živá konfrontace názorů účastníků mezi sebou.

První zasedání bylo věnováno teoreticko-metodologickým otázkám psychoterapie, druhé roli psychoterapie v rehabilitaci, třetí psychoterapii neuróz a alkoholismu a čtvrté formám a metodám psychoterapie a hodnocení jejich efektu; páté se zabývalo otázkami vzdělávání a výchovy terapeutů. První čtyři zasedání se obsahově značně prolínala, takže je účelnější charakterizovat zaměření sympozia jako celku, než každého zasedání zvlášť. Značný důraz byl položen na zkoumání nevědomí, což podtrhovala zejména moskevská škola vedená prof. V. E. Rožnovem, a na patogenetický přístup v psychoterapii (zkoumání vztahů osobnosti v průběhu jejího vývoje), rozvíjený zejména leningradskými autory (Začepickij, Karvasarskij aj.). Opakovaně byl zdůrazňován význam autogenního tréninku a hypnózy a široce byl dokumentován význam skupinové psychoterapie, a to u neuróz, alkoholismu i psychóz. Byl též podtržen význam behaviorálních koncepcí a metod využívajících učení a nácviku, zejména v komplexnějším pojetí, reprezentovaném discentní psychoterapií (Kondáš). Někteří reprezentanti NDR (Helm, Weise) vnesli do zasedání důraz na empatii, vřelost a opravdovost terapeuta; významu těchto rogersovských proměnných začala věnovat pozornost i leningradská škola (Tašlykov). Bulharský reprezentant (Ivanov) podtrhl mj. význam metod abreaktivních.

Kromě psychoterapie neuróz a alkoholismu byla věnována zvláštní pozornost psychoterapii v rehabilitaci psychóz (Kabanov, Volovik), psychoterapii dětí a adolescentů (Kovalev, Zacharov, Ličko), psychoterapeutické práci s manželi a rodinou i s pacienty se suicidálními tendencemi (Mjagerová), s univerzitními studenty (Němčin), psychoterapii v somatické medicíně, mj. u kardiovaskulárních poruch (Katzenstein), rehabilitaci pacientů po moz-

¹⁾ Srv. Kratochvíl, S., Kondáš, O.: Druhé sympozium socialistických zemí o psychoterapii. Čs. psychol., 21, 159–161, 1977.

kových příhodách, terapeutické komunitě (Hausner aj.), léčení koktavosti (Šklovskij) i funkčních sexuálních poruch (Svjadšč, Kratochvíl) a psychoterapii ve sportu a průmyslu (Filatov). V četných referátech zazníval požadavek komplexního psychoterapeutického přístupu (Lipgartová, Začepickij). Byla zdůrazněna dialektikomaterialistická východiska pro rozpracování teorie psychoterapie v socialistických zemích i potřeba koordinovaných společných výzkumů, které se již realizují mezi Leningradem, Berlínem, Lipskem a Varšavou.

Byly zdůrazněny různé formy výuky v psychoterapii, počínaje širším zařazováním psychoterapie do výuky mediků a posluchačů psychologie, přes déledobé postgraduální kursy na specializovaných pracovištích, až po učení se psychoterapii formou zážitku na sobě v různých výcvikových skupinách.

Symposium dokumentovalo mj. neobyčejně výrazný vývoj psychoterapie v Sovětském svazu. Aktivně se ho zúčastnil vlastním referátem k psychoterapeutické problematice i hlavní odborník pro psychiatrii ministerstva zdravotnictví A. A. Čurkin. Prohlídka Bechtěrevova psycho-neurologického výzkumného ústavu, zařazená na zbylý půlden, názorně ukázala, jaký význam je připisován psychoterapii na nejrůznějších odděleních. Specializované oddělení pro neurózy a psychoterapii, vedené B. D. Karvasarským, zavedlo již i terapeutickou komunitu se třemi uzavřenými terapeutickými skupinami. Skupinově psychoterapeutická práce byla ilustrována i zdařilým populárně vědeckým filmem, který bude uváděn v sovětských kinech, a v němž vystupují jako psychoterapeuti dva psychologové tohoto oddělení (V. Murzenko, G. Isurina). Růst psychoterapie a podpora, které se jí dostává z oficiálních míst, znamenaly značné povzbuzení i pro psychoterapeuty těch zemí, v nichž je rozvíjení psychoterapie stále ještě spíše záležitostí osobního nadšení než oficiální linie.

ČSSR reprezentovali na sympoziu Hausner, Kondáš a Kratochvíl. Mimo to byly ve sborníku otištěny teze dalších zaslanych referátů (Bečvářové, Kaliny, Kundy, Škody, Urbana a kol.).

O hladký průběh sympozia se zasloužil organizační výbor v čele s prof. M. Kabanovem a četní pracovníci Bechtěrevova institutu, v němž se symposium konalo. Symposium bude znamenat další významný mezník v rozvoji psychoterapie v so-

cialistických zemích i v rozvoji jejich vzájemné spolupráce.

V rámci sympozia proběhla i krátká schůze rezprezentantů pracovní skupiny socialistických zemí pro psychoterapii, na níž byla schválena rezoluce (uveřejněná níže). Předsedou pracovní skupiny byl — po českém představiteli M. Hausnerovi a polském představiteli doc. S. Lederovi — zvolen na další tříleté období sovětský představitel prof. B. D. Karvasarskij. Příští symposium v r. 1982 se bude konat v Berlíně.

S. Kratochvíl

REZOLUCE

3. MEZINÁRODNÍHO SYMPOZIA SOCIALISTICKÝCH ZEMÍ O PSYCHOTERAPII

Účastníci 3. mezinárodního sympozia socialistických zemí o psychoterapii, které se uskutečnilo ve dnech 17.—19. října 1979 v Leningradě, posoudili aktuální otázky této problematiky.

Rozhodnutí, přijatá na předchozích sympoziích socialistických zemí o psychoterapii, která se uskutečnila v Praze a ve Varšavě, položila základ těsnější výměně teoretických koncepcí a praktických zkušeností v oblasti psychoterapie mezi představiteli těchto zemí.

Zhodnocení provedené na nynějším sympoziu ukázalo na velkou efektivnost společného hodnocení současných problémů psychoterapie odborníky socialistických zemí, které se stalo již tradičním.

Důležitým úkolem na nejbližší léta je další zvýšení výměny zkušeností psychoterapeutů socialistických zemí k zajištění úspěšného vypracování vědeckých základů psychoterapie na principech dialektického materialismu, s využitím všeho cenného, co existuje v různých jiných koncepcích, při nutné kritice subjektivistických a mechanistických představ. V systému psychoterapie musí najít místo různé verbální i neverbální, individuální i skupinové metody, které je třeba diferencovaně využívat podle klinických forem onemocnění i podle stavu a fáze onemocnění.

Za podstatné lze považovat přeměnění psychoterapie ve všeobecně medicínský obor a její využívání nejen v psychiatrii a hraničních oblastech, ale i v různých oblastech somatické medicíny a její systematické zavádění do každodenní zdravotnické praxe.

Perspektívnym se jeví využití některých metod psychoterapie se zaměřením psychohygienickým a psychoprophylaktickým, zejména v oblastech lidské činnosti, spojených se zvýšenou zátěží a při subklinických stavech.

Pro další rozvoj psychoterapeutické pomoci je nutné rozšíření přípravy kádrů specialistů-psychoterapeutů, zvýšení kvalifikace a širší seznámení lékařů všech oborů a klinických psychologů se základy psychoterapie. Současně s tím je důležité rozšíření výuky lékařské psychologie a zavedení speciální výuky psychoterapie ve všech vyšších a středních lékařských vzdělávacích zařízeních. Účastníci symposia ukládají pracovní skupině (kuratoriu) socialistických zemí pro psychoterapii, aby připravila návrh na rozpracování problémů psychoterapie a organizace psychoterapeutické pomoci pro další desetiletí, který by posloužil jako podklad pro nejbližší poradu ministrů zdravotnictví, zaměřenou na přípravu všeobecného perspektivního plánu socialistických zemí, členů RVHP.

Účastníci symposia s uspokojením přijali návrhy představitelů NDR, týkající se zajištění organizace následujícího 4. symposia o psychoterapii v roce 1982 v Německé demokratické republice.

Rezoluci je třeba uveřejnit v odborných časopisech socialistických zemí a rovněž o ní informovat ve zdravotnickém i všeobecném tisku.

(Přeložil S. Kratochvíl)

SPRÁVA O CELOŠTÁTNEJ KONFERENCIÍ NA TĚMU „PORUCHY DETSKÉHO VÝVINU A ICH ODRAZ V ŽIVOTE ADOLESCENTA“

V dňoch 3. až 5. mája 1979 se konala na Štrbskom plese celoštátna konferencia na tému „Poruchy detského vývinu a ich odraz v živote adolescenta“, ktorú organizovali Slovenská lekárska spoločnosť, Spoločnosť dorastového lekárstva,

Pediatrická spoločnosť a Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Konferencia sa konala pri príležitosti Medzinárodného roku dieťaťa, 10. výročia založenia Spoločnosti dorastového lekárstva v Bratislave a 15. výročia založenia Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie v Bratislave.

Na konferencii odznelo vyše 70 referátov v piatich sympóziách s týmto zameraním:

1. Somatický vývin, jeho poruchy a ich odraz v psychickom a sociálnom vývine.
2. Mentálny a školský vývin a jeho poruchy.
3. Emocionálny vývin a jeho poruchy.
4. Sociálny vývin a jeho poruchy.
4. Problematika profesionálnej prípravy a uplatnenie sa v povolani u rozlične narušených detí a adolescentov.

Taktiež sa konala diskusia okolo okrúhleho stola o problematike interdisciplinárneho prístupu k riešeniu otázok výskumu i konkrétnej praxe komplexnej starostlivosti o somaticky a psychicky postihnutú mládež.

Možno konstatovať, že prínosom konferencie okrem vysokej odbornej úrovne i bohatých a plodných spoločných diskusií lekárov, psychologov a pedagógov, bolo najmä súhlasné konštatovanie dorastových lekárov, psychologov, špeciálnych pedagógov v tom slova zmysle, že spoločný interdisciplinárny prístup k riešeniu otázok výskumu i konkrétnej praxe komplexnej starostlivosti o somaticky a psychicky postihnutú mládež je nevyhnutný a efektívne riešiteľný jedine úzkou tímovou spolupracou lekárov, psychologov a pedagógov. Bude sa pokračovať v riešení týchto otázok i naďalej.

Je treba vysloviť vďaka organizačnému výboru, menovite A. Šariovej a L. Koščovi, za výborne zorganizované podujatie, ktoré malo vysokú odbornú úroveň a zároveň naznačilo cesty, ako ísť ďalej v problematike porúch detského vývinu a ich odrazu v živote adolescenta.

D. Kopasová